

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О
ПОРОДИЦИ И ДЕМОГРАФИЈУ
Број: 560-00-00206/2023-03
Датум: 30. август 2023. године
Булевар Михајла Пупина 2
Београд

На основу члана 36. став 4. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), Министарство за бригу о породици и демографију подноси:

ИЗВЕШТАЈ
О СПРОВЕДеноЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ О ПРЕДЛОГУ СТРАТЕГИЈЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ ЛИЦА/АКТИВНОГ И ЗДРАВОГ СТАРЕЊА У РЕПУБЛИЦИ
СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2024. ДО 2030. ГОДИНЕ

У складу са одредбама члана 41. став 3. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 и 8/19 – др. пропис), а на предлог Министарства за бригу о породици и демографију (у даљем тексту: Министарство), Одбор за правни систем и државне органе Владе донео је Закључак 05 Број: 56-6772/2023 од 26. јула 2023. године, којим је одредио спровођење јавне расправе о Предлогу стратегије за унапређење положаја старијих лица у Републици Србији за период од 2024. до 2030. године (даље у тексту: Предлог стратегије). Поменути закључком утврђен је Програм јавне расправе од 27. јула до 15. августа 2023. године у оквиру кога је тачком 7. предвиђено да ће по окончању јавне расправе Министарство анализирати све примедбе, предлоге и сугестије учесника у јавној расправи и сачинити извештај о спроведеној јавној расправи, који ће објавити на својој интернет страници, најкасније у року од 15 дана од дана окончања јавне расправе.

С тим у вези, Министарство подноси предвиђени извештај о реализацији јавне расправе, која је, осим онлајн (достављањем коментара и сугестија на електронску адресу: dragomir.knezevic@minbpd.gov.rs на предвиђеном обрасцу), била организована и у виду јавних слушања у Београду (2. августа 2023. године), Новом Саду (11. августа 2023. године) и Крагујевцу (14. августа 2023. године).

У оквиру **онлајн јавне расправе**, пристигло је 12 интервенција: Центра за подстицање дијалога и толеранције Чачак, Покрајинског омбудсмана, Ане Бу, Јединственог гвозденог пука, Удружења пензионисаних војних лица Србије, „Снаге пријатељства”–Амити, Удружења пензионера Србије Независност, Мреже ХуманаС, Министарства за бригу о селу и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и од Јадранке Рајевац Грујић и Татјане Радојевић.

Што се тиче јавних слушања:

А) У Београду је пред 60-так учесника јавне расправе одржане у Народној скупштини Републике Србије представник Повереника за заштиту равноправности тражио да се наведу разни извештаји почевши од 2015. године, који се односе на старије, као и да се истакну кризне ситуације и рурална подручја (мере финансијске сигурности кроз измене пензионог система). С тим у вези, министарка за бригу о породици и демографију је реплицирала да циљ Предлога стратегије није да буде свеобухватна, него да промовише здраво и активно старење, што то није био случај до сада. Упозорила је да је МУП задужен за поступање у ванредним ситуацијама са својим планским документима, који се, између осталог, односе и на осетљиве друштвене категорије (и старије).

Народни посланик посланичке групе Српска странка Заветници указао је на ниске пензије, укључујући инвалидске, и потребу укључивања војних пензионера у домен Стратегије уз неопходност сталне координације полиције и центара за социјални рад у подршци старијим. Поводом наведеног, министарка за бригу о породици и демографију је одговорила да држава већ доста средстава издваја за старија лица, а на локалу постоје услуге помоћи породицама.

Удружење ДАР има доста позитивног искуства у теренском раду у општини Гроцка са лицима старијим од 65 година. Деле пакете помоћи, имају волонтерске тимове, а годишњи буџет им је око 3 милиона динара. Остваре 50 посета годишње.

Андрија Савић, председник Савеза пензионера Србије и народни посланик, пружио је подршку процесу изради Стратегије.

Представник Удружење пензионера Србије Независност затражио је да Стратегија буде кратка и јасна и да укључи саветовалишта, дневне боравке, али и питање менталног здравља старијих. Своје коментаре ће доставити у писаној форми Министарству за бригу о породици и демографију (што је и учинио).

На крају је народни посланик Нада Мацура подсетила на Анкету о здравству и ставовима млађих о процесу старења, па је затражила да се целокупно становништво едукује, нарочито млади. У одговору из Министарства за бригу о породици и демографију наведено је да се будућом стратегијом промовише међугенерациска сарадња и да је Влада формирала Савет са мандатом да прати питање старења.

Б) У Новом Саду (50-так учесника), јавну расправу је отворила Покрајински омбудсман, која је подвукла потребу сталног надзора у установама за смештај старијих, као и развијање међугенерациске солидарности и целоживотно учење у домовима за бригу о старијим. Своја запажања ће упутити у писаној форми (што је и учинила).

Два представника Покрајинског завода за социјалну заштиту су се јавила и истакла следеће: 1) недостаје мотивација запослених у центрима за социјални рад, стратегија деинституционализације није донела жељене резултате, 3) међусекторска сарадња није добра. Поставила је питање ефикасног спровођења Стратегије на шта јој је председавајућа јавног слушања, државна секретарка у Министарству за бригу о породици и демографију одговорила да посебни део Стратегије управо обрађује питање механизма имплементације Стратегије. Такође је истакнуто да се мора радити са локалним властима у оквиру планирања и буџетирања и водити рачуна о женама са села.

Представник Изворног клуба 100 имао је само речи хвале за иницијативу око усвајања Стратегије и своје излагање приложио је у писаној форми.

Из Удружења пензионера Новог Сада истичу препознавање менталног здравља као једног од приоритета Стратегије, припреме за спорт и одржавање кондиције, а како би се растеретили домови здравља. Очекују да се у некој будућности оформи министарство за старија лица.

Градски центар за социјални рад у Новом Саду навео је потешкоће, које има у свакодневном раду са старијим и проблемима који постоје на том пољу, а они се односе на:

уговоре о доживотном издржавању, утуживања, старатељску заштиту, уговоре о поклону и купопродаји.

Представник Удружења бораца приметио је да оснаживање менталног здравља недостаје и ветеранима, али и да су им ниске пензије.

В) У Крагујевцу, пред највише присутних на јавном слушању (око 150) – четири учесника јавног слушања, од којих су неки штићеници Дома за старије у овом граду, истицали су индивидуалне проблеме, који нису и контексту Предлога стратегије, тако да су били упућени на надлежне органе ради решавања појединачних питања (једно од њих се односило на начин транспорта хлеба).

Већи део свог излагања, представница Градског већа Крагујевца посветила је изношењу података и резултата Већа у третману старијих (геренто домаћице, посета сеоским подручјима, бесплатан јавни превоз, породични сарадник, неформални неговатељи, Олимпијада III доба, инклузија кроз дигитализацију, поштовање родне равноправности и превенција дискриминације). Посебно су поносни на „Кутак за квалитетно старење”, који реализују са Црвеним крстом Крагујевца.

Одборник Скупштине Града Крагујевца је набројао услуге, које се локално обезбеђују за старије (око 44 хиљада): опоравак у 25 бања у РС, подела пакета помоћи, ангажовање центра за социјални рад у спречавању и заштити од насиља, рад Културно-уметничког друштва „Лепеница”, организација дружења и излета.

Директор Дома здравља у Крагујевцу предлаже следеће циљеве Стратегије: 1) укључивање старијих у друштвени, економски и културни живот, 2) безбедан живот (Мин.финансија да се укључи), 3) физичка заштита од насиља, 4) ментално благостање (отклањање деменције и депресије), 5) социјална интеграција (улога рођака и пријатеља).

Директорка Хитне помоћи у Крагујевцу је истакла Фестивал стваралаштва старијих као пример добре праксе и, слично новосадским учесницима јавног слушања, навела да остоје проблеми у информисању и правном саветовалишту за старије.

(На крају јавног слушања о Предлогу стратегије у Крагујевцу, министарка за бригу о породици и демографију спровела је блиц анкету међу старијим учесницима јавног слушања о нечему што им највише недостаје. Одговори су били следећи: доступност здравствених услуга, мир и тишина, културно-забавни живот, љубав, да живе дуже, 10 дана неке бање. Највише одговора је било да старијима ништа не недостаје).

*

Све сугестије и коментари и са јавних слушања и примљених електронском или редовном поштом на адресу Министарства били су анализирани на заједничког седници Радне групе за израду Предлога стратегије и Савета за питања старости и старења Владе Републике Србије 22. августа 2023. године, којом је председавала министарка за бригу о породици и демографију. Поводом наведеног, одлучено је следеће у вези са достављеним предлозима:

1. **Татјана Радојевић:**

Већа видљивост жена, односно оријентисаност првенствено на жене – не прихвата се, јер је Влада већ усвојила Стратегију о родној равноправности 2021. године и пратећи Акциони план (2022-2023) у 2022. години; исте године донета је Стратегија заштите и превенције од дискриминације за период од 2022. до 2030. године; ови плански документи односе се на питање положаја и подршке женама и мерама за оснаживање жена, које су препознате као једна од категорија у ризику од дискриминације; ова питања нису у надлежности Министарства.

2. **Покрајински омбудсман:**

а) *Посебно истицање достојанства као начела примене Стратегије – прихвата се;*

б) *Једнак приступ барем примарној здравственој заштити свим лицима 65+ (у домском и другом смештају) – не прихвата се – за сада*, имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

в) *Отварање посебних одељења у геронтолошким домовима и центрима за пријем дементних лица као и лица за палијативну негу – не прихвата се – за сада*, имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

3. **Центар за подстицање дијалога и толеранције Чачак:**

Формирање Канцеларије за старе – не прихвата се – за сада: реч је о веома добром предлогу и свакако ће бити узет у обзир код израде Акционог плана и том приликом ће се размотрити опције, које се односе на: јачање административних капацитета у оквиру надлежног министарства за подршку процесу старења, као и локалним формама координираним од надлежног министарства ради помоћи старијим.

4. **Ана Бу:**

Побољшање материјалног положаја старијих (65+), како би се смањило ризик од сиромаштва најугроженијих група – не прихвата се, с обзиром да предмет ове стратегије није био усмерен ка питањима финансијских давања лицима старијим од 65 година; пензиони систем и социјално обезбеђење део су редовних исплата у складу са буџетским могућностима, регулативном на овом пољу и обавезама Републике Србије.

5. **Јединствени гвоздени пук:**

а) *Измена Закона о социјалној карти како би се препознала лица старија од 65 година у стању социјалне потребе – не прихвата се*, Закон о социјалној карти из 2021. године тачно је навео услове, која поједина лица морају задовољити како би се о њима повела евиденција, а из ње остварила социјална права; овај закон је изузетно детаљан и може се рећи да ништа није изоставио у вези са индивидуалним подацима, тако да стварно обезбеђује реалну регистрацију и, сходно, давања у складу са текућим могућностима Републике Србије и другим законима; то значи да, према критеријумима, нема препрека да се и старији нађу у евиденцији;

б) *Установљење реалне базе података у јединицама локалне самоуправе о старијим лицима – не прихвата се*, јер формирање посебне базе само за јединице локалне самоуправе је непотребно уколико се води Национални регистар на основу социјалних карата и који се тиче читаве земље и законодавац није предвидео да се подаци разбијају по јединицама локалне самоуправе (неко се може преселити, променити посао, живети на више места);

в) *Старији су посебно изложени високом ризику од изолације, па је важан обилазак терена у руралним подручјима како би се идентификовало право стање и положај старачких домаћинства – не прихвата се – за сада*, наиме имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

г) *Радити на сарадњи са младима (организовати заједничке изложбе и продају рукотворина, као и састанке са локалним интересним групама, посете старијим женама у сеоским подручјима) – прихвата се* један од основних принципа Стратегије односи се на међугенерациску солидарност, које ће посебно доћи до изражаја код креирања активности у пратећем акционом плану.

6. **Удружење пензионисаних војних лица Србије:**

а) *Истицање достојанственог старења уз активно и здраво – прихвата се*, исти предлог је дала и покрајинска омбудсманка;

б) *Мере државе, локалне самоуправе и локалне заједнице на обезбеђењу помоћи потребне старим лицима – не прихвата се – за сада*, имајући у виду да се предлог односи на

активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

в) *Побољшање економског положаја пензионера и старих лица тако да просечна пензија не може бити мања од 50 одсто просечне плате и да најнижа гарантована пензија не буде мања од износа потребног за минималну потрошачку корпу и побољшање економског положаја породичног пензионера/ке тако да пензија не може бити мања од најниже, гарантоване пензије – не прихвата се*, јер су против овог предлога представници Републичког фонда ПИО и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и сматрају га не одрживим.

7. **Удружење пензионера Србије Независност:**

а) *Да се у назив Стратегије убаци и реч пензионера, поред старијих лица – не прихвата се, међутим:* овај предлог је довео до дискусије и закључка по коме се радни назив Предлога стратегије (за побољшање положаја старијих лица) мења у **Предлог стратегије здравог и активног старења;**

б) *Образовање Националног савета за унапређење положаја пензионера и старијих – прихвата се;*

в) *Измене закона у вези са: пленидбом имовине од стране извршитеља, мирног решавања спорова са државним органима, Законом о ПИО – не прихвата се – за сада,* имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

г) *Отварање саветовалишта за превентивну здравствену заштиту и дневни боравак пензионера и старијих – не прихвата се – за сада* имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

8. **„Снага пријатељства”–Амити:**

а) *Предлог да се у текст Стратегије пренесу и текстови из других стратегија, које је Влада већ усвојила – не прихвата се*, јер дуплирање навода и садржаја других планских докумената није пожељна пракса и релевантним одредбама Закона о планском систему РС јасно се усмерава рад на конкретну област;

б) *Потреба за унапређење подршке за пружање неге старијима – не прихвата се – за сада* имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

в) *Код Посебног циља 5. и здравствене заштите, додати и патронажне службе – прихвата се;* г) *увођење Мере 6 (Релаксирање услова, за остваривање права на новчану социјалну помоћ старијима) – не прихвата се*, јер су против овог предлога представници Републичког фонда ПИО и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и сматрају га не одрживим;

д) *Поред пет посебних циљева Стратегије, додати још Посебан циљ 6 (Унапређење заштите најнижег стандарда старијих и очување адекватне висине пензије) – не прихвата се* јер су против овог предлога представници Републичког фонда ПИО и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и сматрају га не одрживим.

9. **Мрежа ХуманаС:**

а) *Везано за концепт активног старења потребно је такође усвојити и концепт целоживотног циклуса – прихвата се;*

б) *Већи акценат на интегрисање услуга из области здравствене заштите и социјалне заштите и обезбеђивање сарадње и координације између ова два система у планирању, буџетирању и пружању услугама старијим корисницима – не прихвата се – за сада* имајући у

виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

в) *Корисници треба да имају јединствен приступ свим услугама које су им потребне, са свеићу да ће се њихове потребе мењати са временом и потребом да расположивост и квалитет услуга то прати (тзв. континуум неге) – не прихвата се* с обзиром да је ово Стратегија о активном и здравом старењу, а за дуготрајну негу неопходно је донети друге планске документе, које припремају овлашћени ресори;

г) *Ејџизам је врло превалентан облик дискриминације – не прихвата се* јер су ејџиз(а)м и други специфични облици дискриминације предвиђени за суочавање Стратегијом заштите и спречавања дискриминације;

д) *Стратегија да обухвати и планирање везано за ванредне ситуације – не прихвата се*, јер Министарство унутрашњих послова управо ради на изради стратегије за ванредне ситуације у оквиру које је предвиђен посебни део за поступање према осетљивим категоријама и у ризику од дискриминације;

ђ) *Додати услугу снабдевања старијих особа основним животним намирницама услед недостатка продавница мешовите робе у сеоским срединама – не прихвата се – за сада* имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

е) *Проширити посебне циљеве на: смањење дискриминације старијих особа и повећање материјалне и финансијске сигурности старијих особа – не прихвата се* већ је раније објашњено да дискриминација није материја, којом се бави Стратегија;

ж) *Стварање мултидисциплинарних тимова у складу за законом, посебно са Законом о заштити података о личности, Законом о правима пацијената – не прихвата се – за сада* имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије;

з) *Додати и следећа начела: 1. међусекторска сарадња као интегрисан одговор на заштиту старијих, 2. активна партиципација – активно учешће старијих у процесима и питањима која их се тичу, 3. превенција институционализације – развој услуга у заједници отвореног типа које подржавају останак старије особе у природном окружењу – прихвата се;*

и) *Код начела додати: 1. Јачање улоге координационих тела (Савета за питање старости и старења и Савета за међугенерациску солидарност и сарадњу као кључних механизма за праћење и евалуацију мера и активности које се односе на унапређење положаја популације старијих у Републици Србији) и 2. Унапређење међусекторске сарадње – прихвата се;*

ј) *У Посебни циљ 5. поред институционалне заштите, додати и ванинституционалну заштиту – прихвата се;*

к) *1. припрема и реализација догађаја различитог карактера 2. организовање едукативних радионица за унапређење дигиталних компетенција, 3. укључивање младих и старијих кроз процес волонтирања – не прихвата се – за сада* имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

10. Министарство за бригу о селу:

Увођење института социјалне-гарантоване пензије у износу не мањем од 100 евра - не прихвата се, јер су против овог предлога представници Републичког фонда ПИО и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и сматрају га не одрживим.

11. **Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања:**

Додати Закон о правима корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити – прихвата се – ово министарство је имало још неке предлоге, који су се односили на активности, па ће све њихове сугестије бити анализирани код израде будућег акционог плана, који ће се усвојити најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

12. **Јадранка Рајевац Грујић:**

а) *Ојачати улогу јединица локалне самоуправе – прихвата се* и биће посебно истакнуто у оба акциона плана, која се доносе за примену Стратегије;

б) *Подршка менталном здрављу старијих - прихвата се* и биће посебно истакнуто у оба акциона плана, која се доносе за примену Стратегије;

в) *Подржати и промовисати хранитељске породице – не прихвата се* – за сада имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

13. **Повереник за заштиту равноправности:**

Посебна обрада положаја старијих жена, старијих Рома и Ромкиња – не прихвата се, као што је већ речено, 2022. године је Влада усвојила Стратегију, која се односи на спречавање дискриминације, а исте године је усвојен и Акциони план за спровођење ове стратегије, која је обухватила и питање (старијих) жена и Ромкиња; садржаји две стратегије се не могу дуплирати.

14. **Српска странка заветници:**

Формирати тимове социјалних радника и лекара ради излазака на терен код старијих – не прихвата се – за сада имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

15. **Покрајински завод за социјалну заштиту:**

Регулисати положај и рад неформалних неговатеља – не прихвата се – за сада имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

16. **Екуменска хуманитарна организација:**

Стандардизација услуга и континуитет у услугама – не прихвата се – за сада имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

17. **Градски центар за социјални рад у Новом Саду:**

Предвидети активност информационих и правних саветовалишта – не прихвата се – за сада имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

18. **Градско веће Крагујевца:**

Доношење локалних акционих планова (ЛАП) после првог акционог плана уз Стратегију – не прихвата се – за сада имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

19. **Дом здравља у Крагујевцу:**

Формирање центара за физичко здравље – не прихвата се – за сада имајући у виду да се предлог односи на активност, онда ће ова сугестија бити анализирана код израде будућег акционог плана, који ће се донети најкасније 90 дана од доношења Стратегије.

*

Републички завод за социјалну заштиту је од почетка био укључен у деловање Радне групе за израду Предлога стратегије и у сталној комуникацији са Министарством за бригу о породици и демографију по овом питању. С тим у вези, доставили су своје сугестије за унапређење текста Предлога, од којих су неке интегрисане у Предлог стратегије. Већина сугестија се, ипак, односила на активности (углавном поводом породичног смештаја), па ће ови предлози Републичког завода за социјалну заштиту наћи своје место током израде првог акционог плана за примену будућег стратешког документа Владе за активно и здраво старење.

Током свих фаза израде Предлога стратегије, Министарство за бригу о породици и демографију било је у комуникацији са **Републичким секретаријатом за јавне политике** ради коректне припреме текста Предлога у складу са позитивним прописима Републике Србије. Интервенцијама Републичког секретаријата за јавне политике креирана је верзија Предлога стратегије за анализу коментара и сугестија пристиглих са јавне расправе.